

Bài 1. LIÊN HỢP QUỐC

II. HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH KIẾN THỨC

1. Một số vấn đề cơ bản về Liên hợp quốc.

? **Trả lời câu hỏi mục a. Bối cảnh lịch sử và quá trình hình thành (Tr. 5, SGK Lịch sử 12– Cánh Diều)**

Nêu bối cảnh lịch sử và quá trình hình thành Liên hợp quốc.

Hướng dẫn gợi ý:

Bối cảnh lịch sử:

- Trong giai đoạn cuối của cuộc Chiến tranh thế giới thứ hai, các nước Đồng minh nhận thấy sự cần thiết phải hợp tác để tiêu diệt chủ nghĩa phát xít, kết thúc chiến tranh, đồng thời xác lập một tổ chức quốc tế nhằm duy trì hòa bình và trật tự thế giới sau chiến tranh.

=> Điều này cũng phù hợp với khát vọng được sống trong hòa bình của nhân dân thế giới.

Quá trình hình thành:

- Ngày 12/6/1941, Các nước Đồng minh kí bản tuyên bố cùng hợp tác, cả trong chiến tranh và hòa bình.

- Từ 28-11 đến 1-12-1943, Hội nghị Tê-hê-ran, nguyên thủ ba nước: Liên Xô, Mỹ, Anh khẳng định quyết tâm thành lập Liên hợp quốc.

- Tháng 2-1945, Tại Hội nghị I-an-ta, nguyên thủ ba nước Liên Xô, Mỹ, Anh thống nhất thành lập tổ chức Liên hợp quốc để giữ gìn hoà bình và an ninh thế giới.

- Từ 25-4 đến 26-6-1945, Đại diện 50 quốc gia họp tại Xan Phran-xi-xcô (Mỹ) thông qua Hiến chương Liên hợp quốc.

- Ngày 24-10-1945, Với sự phê chuẩn Hiến chương của các nước thành viên, Liên hợp quốc chính thức được thành lập với 51 nước thành viên.

? **Trả lời câu hỏi mục b. Mục tiêu và nguyên tắc hoạt động (Tr. 6, SGK Lịch sử 12 – Cánh Diều)**

Trình bày mục tiêu và nguyên tắc hoạt động cơ bản của Liên hợp quốc.

Hướng dẫn gợi ý:

- Mục tiêu:

+ Hiến chương Liên hợp quốc xác định mục tiêu của tổ chức là duy trì hoà bình và an ninh thế giới, phát triển các mối quan hệ hữu nghị giữa các dân tộc và tiến hành hợp tác quốc tế giữa các nước.

+ Liên hợp quốc đóng vai trò là trung tâm điều hoà các nỗ lực quốc tế vì những mục tiêu chung.

- Nguyên tắc hoạt động cơ bản:

+ Liên hợp quốc được xây dựng trên nguyên tắc bình đẳng chủ quyền của tất cả các quốc gia thành viên.

+ Tất cả các quốc gia thành viên Liên hợp quốc đều phải làm tròn những nghĩa vụ mà họ phải đảm nhận theo Hiến chương này để được đảm bảo hưởng toàn bộ các quyền và tự do do tư cách thành viên mà có;

+ Tất cả các thành viên của Liên hợp quốc giải quyết các tranh chấp quốc tế của họ bằng biện pháp hoà bình, sao cho không tổn hại đến hoà bình, an ninh quốc tế và công lí;

+ Tất cả các quốc gia thành viên Liên hợp quốc từ bỏ đe dọa bằng vũ lực hoặc sử dụng vũ lực trong quan hệ quốc tế nhằm chống lại sự bất khả xâm phạm về lãnh thổ hay nền độc lập chính trị của bất kì quốc gia nào cũng như bằng cách khác trái với những mục đích của Liên hợp quốc.

+ Tất cả các quốc gia thành viên của Liên hợp quốc giúp đỡ đầy đủ cho Liên hợp quốc trong mọi hành động mà nó áp dụng theo đúng Hiến chương này và tránh giúp đỡ bất cứ quốc gia nào bị Liên hợp quốc áp dụng các hành động phòng ngừa hoặc cưỡng chế;

+ Liên hợp quốc làm thế nào để các quốc gia không phải là thành viên Liên hợp quốc cũng hành động theo nguyên tắc này, nếu như điều đó cần thiết để duy trì hòa bình và an ninh thế giới;

+ Hiến chương này hoàn toàn không cho phép Liên hợp quốc được can thiệp vào những công việc thực chất thuộc thẩm quyền nội bộ của bất cứ quốc gia nào, và không đòi hỏi các thành viên của Liên hợp quốc phải đưa những công việc loại này ra giải quyết theo quy định của Hiến chương, tuy nhiên, nguyên tắc này không liên quan đến việc thi hành những biện pháp cưỡng chế nói ở chương VII.

Trả lời câu hỏi mục 2. Vai trò của Liên hợp quốc (Tr.8 - SGK Lịch sử 12 Cánh điều)

Đọc thông tin, tư liệu và quan sát các hình từ 4 đến 7, trình bày vai trò của Liên hợp quốc. Em ấn tượng với vai trò nào nhất? Vì sao?

Hướng dẫn gợi ý:

- **Vai trò của Liên hợp quốc:** Liên Hợp Quốc (LHQ) đóng một vai trò quan trọng trong

- + Duy trì hòa bình và an ninh thế giới;
- + Thúc đẩy phát triển;

+ Đảm bảo quyền con người, phát triển văn hóa, xã hội.

- **Vai trò mà em ấn tượng nhất:** là việc giúp giải quyết xung đột và khủng hoảng nhân đạo trên toàn cầu. LHQ đã đóng vai trò quan trọng trong việc hòa giải và giải quyết xung đột, từ đó giúp hạn chế thiệt hại và cảm hứng hy vọng cho hòa bình và phát triển trong các khu vực bị ảnh hưởng.

III. HOẠT ĐỘNG LUYỆN TẬP.

Trả lời câu hỏi 1. Luyện tập (Tr.8, SGK Lịch sử 12 – Cánh Điều)

1. Chọn 5 từ khóa thể hiện nguyên tắc hoạt động và 5 từ khóa để thể hiện vai trò của Liên hợp quốc.

Hướng dẫn gợi ý:

- **5 từ khóa thể hiện nguyên tắc hoạt động của Liên Hợp Quốc:** Hòa bình, an ninh quốc tế, quyền con người, phát triển bền vững, tự chủ.

- **5 từ khóa thể hiện vai trò của Liên Hợp Quốc:** Hòa giải, trọng tài, phát triển kinh tế và xã hội, nhân đạo, hợp tác quốc tế

IV. HOẠT ĐỘNG VẬN DỤNG.

Trả lời câu hỏi 2. mục Vận dụng (Tr. 8, SGK Lịch sử 12 – Cánh Điều).

1. Sưu tầm tư liệu về một số cơ quan chuyên môn của Liên hợp quốc hoạt động tại Việt Nam. Giới thiệu tư liệu đó với thầy cô và bạn học.

Hướng dẫn gợi ý:

Dưới đây là một số cơ quan chuyên môn của Liên hợp quốc hoạt động tại Việt Nam:

- UNESCO - Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên hợp quốc
- UNICEF - Quỹ Nhi đồng Liên hợp quốc
- WHO - Tổ chức Y tế Thế giới

Những tư liệu về hoạt động của các cơ quan này tại Việt Nam có thể giúp thầy cô và bạn học hiểu rõ hơn về những nỗ lực và hoạt động của Liên hợp quốc trong nước ta. Các tư liệu này cũng có thể cung cấp thông tin chi tiết về các dự án, chương trình và các hoạt động cụ thể mà các cơ quan này đang thực hiện tại Việt Nam.

Bài 2. TRẬT TỰ THẾ GIỚI TRONG CHIẾN TRANH LẠNH

II. HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH KIẾN THỨC.

1. Sự hình thành và tồn tại của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta.

? Trả lời câu hỏi mục a. Sự hình thành Trật tự thế giới hai cực I-an-ta (Tr.10, SGK Lịch sử 12 – Cảnh Điều)

Trình bày quá trình hình thành của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta

Hướng dẫn gợi ý:

- Đầu năm 1945, Chiến tranh thế giới thứ hai bước vào giai đoạn kết thúc, nhiều vấn đề quan trọng và cấp bách đặt ra với các nước Đồng minh:

+ Nhanh chóng đánh bại hoàn toàn chủ nghĩa phát xít.

+ Tổ chức lại thế giới sau chiến tranh.

+ Phân chia quyền lợi giữa các nước thắng trận...

- Từ ngày 4 đến ngày 11-2-1945, tại thành phố I-an-ta (Liên Xô) đã diễn ra Hội nghị giữa ba cường quốc Liên Xô - Mỹ - Anh. Hội nghị đưa ra nhiều quyết định quan trọng:

+ Thống nhất mục tiêu chung trong việc tiêu diệt tận gốc chủ nghĩa phát xít Đức và chủ nghĩa quân phiệt Nhật.

+ Thành lập tổ chức Liên hiệp quốc để duy trì hòa bình và an ninh quốc tế.

+ Thỏa thuận về việc phân chia phạm vi ảnh hưởng giữa các nước lớn, chủ yếu là giữa Liên Xô và Mỹ ở châu Âu, châu Á sau chiến tranh.

=> Những quyết định của Hội nghị I-an-ta cùng những thỏa thuận sau đó giữa ba cường quốc tại Hội nghị Pốttxđam (7-1945) đã trở thành khuôn khổ của một trật tự thế giới mới, thường được gọi là “Trật tự thế giới hai cực I-an-ta”.

=> Trật tự thế giới hai cực I-an-ta hình thành đã chia thế giới thành hai cực đối lập: cực Liên Xô và cực Mỹ.

? Trả lời câu hỏi mục b. Sự tồn tại của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta. (Tr. 12, SGK Lịch sử 12 – Cảnh Điều)

Trình bày sự tồn tại của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta

Hướng dẫn gợi ý:

Trật tự thế giới hai cực I-an-ta tồn tại từ năm 1945 đến năm 1991, chi phối toàn bộ đời sống chính trị thế giới trong nửa sau thế kỷ XX. Trật tự thế giới hai cực I-an-ta trải qua hai giai đoạn:

- Giai đoạn từ năm 1945 đến đầu những năm 70 của thế kỷ XX:

+ Trật tự thế giới hai cực I-an-ta xác lập và phát triển với sự đối đầu về tư tưởng, chính trị, kinh tế, quân sự.... giữa một bên là cực Mỹ, đứng đầu hệ thống tư bản chủ nghĩa, và một bên là cực Liên Xô, đứng đầu hệ thống xã hội chủ nghĩa.

+ Quan hệ quốc tế giữa hai cực trở nên căng thẳng khi Mỹ phát động cuộc Chiến tranh lạnh (1947) nhằm chống lại Liên Xô và các nước Đông Âu.

+ Các cuộc chiến tranh cục bộ diễn ra ở nhiều nơi, đều có sự tham gia hoặc ủng hộ của hai phe: tư bản chủ nghĩa và xã hội chủ nghĩa, đứng đầu là Mỹ và Liên Xô.

- Giai đoạn từ đầu những năm 70 của thế kỷ XX đến năm 1991: Trật tự thế giới hai cực I-an-ta suy yếu và đi đến sụp đổ.

+ Đầu những năm 70 của thế kỷ XX. Chiến tranh lạnh vẫn diễn ra nhưng xu hướng hòa hoãn bắt đầu xuất hiện.

+ Liên Xô và Mỹ đạt được những thỏa thuận bước đầu về hạn chế vũ khí chiến lược, tiến hành những cuộc gặp gỡ cấp cao.

=> Sự sụp đổ của chủ nghĩa xã hội ở Đông Âu và Liên Xô những năm 1989- 1991 đã chấm dứt sự tồn tại của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta.

2. Nguyên nhân, tác động của sự sụp đổ Trật tự thế giới hai cực I-an-ta

? Trả lời câu hỏi mục a. Nguyên nhân. (Tr. 13 SGK Lịch sử 12 – Cảnh Điều)

Nêu nguyên nhân dẫn đến sự sụp đổ của Trật tự hai cực I-an-ta

Hướng dẫn gợi ý:

- Nguyên nhân dẫn đến sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta:

+ Chạy đua vũ trang khiến cả Liên Xô và Mỹ tổn kém, suy yếu, buộc hai bên phải tự điều chỉnh, từng bước hạn chế căng thẳng.

- + Sự vươn lên của các nước trên thế giới nhằm thoát khỏi ảnh hưởng của hai cực. Thắng lợi của phong trào giải phóng dân tộc và sự ra đời của hàng loạt các quốc gia độc lập.
- + Sự thay đổi trong cán cân kinh tế thế giới, đặc biệt là sự nổi lên của Nhật Bản và Tây Âu.
- + Xu thế hoà hoãn, toàn cầu hoá và ảnh hưởng của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ ba.
- + Sự sụp đổ chế độ xã hội chủ nghĩa của các nước Đông Âu và Liên Xô.

Trả lời câu hỏi mục b. Tác động . (Tr. 13, SGK Lịch sử 12 – Cánh Diều)

Phân tích tác động của sự sụp đổ của Trật tự hai cực I-an-ta đối với tình hình thế giới

Hướng dẫn gợi ý:

Tác động của sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta với tình hình thế giới:

- Trật tự thế giới hai cực I-an-ta sụp đổ có tác động lớn đến thế giới, đưa tới Xu thế phát triển mới. Trong quan hệ quốc tế, một trật tự thế giới mới dần hình thành theo xu thế đa cực.
- Mỹ tiếp tục là siêu cường có sức mạnh vượt trội. nhưng phạm vi ảnh hưởng bị thu hẹp ở nhiều nơi.
- Trật tự thế giới hai cực I-an-ta sụp đổ đã mở ra chiều hướng và những điều kiện để giải quyết hòa bình trong các vụ tranh chấp, xung đột.
- Sự sụp đổ của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta cũng tạo điều kiện cho các cường quốc mới nổi có vị trí, vai trò lớn hơn trong quan hệ quốc tế, đặc biệt là Trung Quốc, Ấn Độ và một số nước lớn ở châu Âu.

III. HOẠT ĐỘNG LUYỆN TẬP

Trả lời câu hỏi Luyện tập (Tr. 13, SGK Lịch sử 12 – Cánh Diều)

Trình bày ảnh hưởng của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta với thế giới (1945- 1991).

Hướng dẫn gợi ý:

Trật tự thế giới hai cực I-an-ta tồn tại từ năm 1945 đến 1991 và có ảnh hưởng lớn đối với thế giới trong thời kỳ này. Trong giai đoạn này, thế giới chia thành hai phe chính là tư bản chủ nghĩa (do Hoa Kỳ dẫn đầu) và xã hội chủ nghĩa (do Liên Xô dẫn đầu). Điều này gây ra những ảnh hưởng to lớn trong nhiều khía cạnh như chính trị, kinh tế, quân sự và văn hóa.

- **Chính trị:** Trật tự hai cực tạo ra sự căng thẳng chính trị toàn cầu giữa hai phe, dẫn đến cuộc cạnh tranh vũ trang và sự đối đầu ác liệt trong Chiến tranh Lạnh. Hơn nữa, nó cũng tác động đến hệ thống liên minh quốc tế và quan hệ quốc tế, làm thay đổi cách thức thực hiện ngoại giao và thương lượng trên thế giới.

- **Kinh tế:** Trong giai đoạn này, thế giới chia làm hai phe, với một phe được hỗ trợ kinh tế bởi tư bản chủ nghĩa và một phe được hỗ trợ bởi xã hội chủ nghĩa, dẫn đến sự chia rẽ kinh tế toàn cầu. Điều này tạo ra những tác động lớn đến phát triển kinh tế và thương mại quốc tế.

- **Quân sự:** Trật tự hai cực tạo ra một cuộc đua vũ trang khốc liệt giữa hai phe, dẫn đến sự cạnh tranh quyền lực quân sự và tình trạng đe dọa toàn cầu về chiến tranh hạt nhân.

- **Văn hóa:** Sự chia rẽ giữa hai phe cũng tác động đến văn hóa toàn cầu, với sự tranh cãi giữa hai hệ thống ý thức và giá trị văn hóa. Những sự tương tác và hoạt động văn hóa giữa các quốc gia cũng bị ảnh hưởng rõ rệt.

IV. HOẠT ĐỘNG VẬN DỤNG

Trả lời câu hỏi Vận dụng (Tr. 17, SGK Lịch sử 12 – Cánh Diều)

Làm sáng tỏ tác động của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta đối với Việt Nam

Hướng dẫn gợi ý:

Tác động của Trật tự thế giới hai cực I-an-ta đối với Việt Nam:

- Sau chiến tranh thế giới thứ hai, các nước Đồng Minh đã lần lượt kéo vào Việt Nam dưới danh nghĩa giải giáp quân đội Nhật, mục đích chính là xác lập lại sự thống trị của chủ nghĩa thực dân đối với Việt Nam.

- Với ảnh hưởng của trật tự 2 cực và chiến tranh lạnh, Việt Nam trở thành nơi đụng đầu lịch sử giữa hai phe tư bản chủ nghĩa và xã hội chủ nghĩa (kháng chiến chống Mỹ, cứu nước 1954 - 1975)

- Khi trật tự 2 cực Ianta bị phá vỡ, hệ thống xã hội chủ nghĩa sụp đổ, Việt Nam đạt những thành tựu trong công cuộc đổi mới đất nước, Mỹ bắt đầu bình thường hóa quan hệ với Việt Nam.

Bài 3. TRẬT TỰ THẾ GIỚI TRONG CHIẾN TRANH LẠNH

II. HOẠT ĐỘNG HÌNH THÀNH KIẾN THỨC.

1. Xu thế phát triển chính của thế giới sau Chiến tranh lạnh.

? **Trả lời câu hỏi mục 1. Xu thế phát triển chính của thế giới sau Chiến tranh lạnh (Tr. 15, SGK Lịch sử 12 – Cánh Diều).**

Nêu xu thế phát triển chính của thế giới sau Chiến tranh lạnh và lấy ví dụ minh họa.

Hướng dẫn gợi ý:

- Xu thế phát triển của thế giới sau Chiến tranh lạnh:

- + Xu thế đa cực (thể hiện rõ từ đầu thế kỉ XXI).
- + Xu thế lấy phát triển kinh tế là trung tâm: kinh tế trở thành nhân tố quyết định sức mạnh tổng hợp của từng quốc gia đồng thời đóng vai trò trung tâm trong quan hệ quốc tế.
- + Xu thế đối thoại, hợp tác trong quan hệ quốc tế: quan hệ giữa các nước được điều chỉnh theo hướng tăng cường đối thoại, giải quyết bất đồng và mâu thuẫn bằng thương lượng hòa bình, đẩy mạnh hợp tác cùng có lợi.
- + Xu thế toàn cầu hoá: thể hiện ở sự phát triển mạnh mẽ của thương mại quốc tế; sự mở rộng của các công ty xuyên quốc gia; sự ra đời của các tổ chức liên kết thương mại, tài chính quốc tế,...

- **Ví dụ minh họa:** Về xu thế toàn cầu hóa: hàng loạt các tổ chức quốc tế ra đời: IMF – Quỹ tiền tệ quốc tế, ASEAN, WB – Ngân hàng thế giới, WTO – Tổ chức thương mại thế giới, ...

2. Xu thế đa cực trong quan hệ quốc tế.

? **Trả lời câu hỏi mục a. Khái niệm đa cực. (Tr. 15, SGK Lịch sử 12- Cánh Diều)**

Trình bày khái niệm đa cực.

Hướng dẫn gợi ý:

- Trong quan hệ quốc tế, đa cực là khái niệm chỉ trạng thái địa- chính trị toàn cầu với nhiều trung tâm quyền lực chỉ phối. Trong trật tự đa cực, không có một trung tâm quyền lực thống trị, thay vào đó, nhiều quốc gia, khu vực tạo ra thế cân bằng về kinh tế, chính trị, quân sự toàn cầu.

- Khái niệm đa cực được dùng chủ yếu để chỉ trật tự thế giới sau Chiến tranh lạnh

? **Trả lời câu hỏi mục b. Xu thế đa cực. (Tr. 17, SGK Lịch sử 12 – Cánh Diều)**

Đọc thông tin và quan sát các hình 3, 4 nêu xu thế đa cực trong quan hệ quốc tế sau Chiến tranh lạnh

Hướng dẫn gợi ý:

- Xu thế đa cực trong quan hệ quốc tế sau Chiến tranh lạnh:

- + Sau khi các nước xã hội chủ nghĩa ở Đông Âu sụp đổ và Liên Xô tan rã, trật tự thế giới hai cực I-an-ta không còn. Mỹ trở thành siêu cường, có sức mạnh vượt trội và ra sức thiết lập thế giới đơn cực.
- + Tuy vậy, đầu thế kỉ XXI, Mỹ bị suy giảm sức mạnh tương đối trong tương quan so sánh với các cường quốc khác. Trật tự thế giới từng bước chuyển sang đa cực.
- + Trong xu thế đa cực, các trung tâm quyền lực ngày càng vươn lên. khẳng định sức mạnh về kinh tế, quân sự, chính trị đối với thế giới.
- + Trong xu thế đa cực, vai trò của các trung tâm, tổ chức kinh tế, tài chính quốc tế và khu vực ngày càng lớn.

III. HOẠT ĐỘNG LUYỆN TẬP.

? **Trả lời câu hỏi 1. mục Luyện tập (Tr. 17, SGK Lịch sử 12 – Cánh Diều)**

1. Nêu xu thế chính của thế giới sau Chiến tranh lạnh và sự tác động đối với Việt Nam.

Hướng dẫn gợi ý:

- Xu thế chính của thế giới sau chiến tranh lạnh:

- + Xu thế đa cực (thể hiện rõ từ đầu thế kỉ XXI).
- + Xu thế lấy phát triển kinh tế là trung tâm: kinh tế trở thành nhân tố quyết định sức mạnh tổng hợp của từng quốc gia đồng thời đóng vai trò trung tâm trong quan hệ quốc tế.
- + Xu thế đối thoại, hợp tác trong quan hệ quốc tế: quan hệ giữa các nước được điều chỉnh theo hướng tăng cường đối thoại, giải quyết bất đồng và mâu thuẫn bằng thương lượng hòa bình, đẩy mạnh hợp tác cùng có lợi.
- + Xu thế toàn cầu hoá: thể hiện ở sự phát triển mạnh mẽ của thương mại quốc tế; sự mở rộng của các công ty xuyên quốc gia; sự ra đời của các tổ chức liên kết thương mại, tài chính quốc tế,...

- Tác động đối với Việt Nam: